

INFORMATION TILL LEGITIMERADE TANDHYGIENISTER

Om du blir anmäld i din yrkesutövning

Inledning

För patient som behandlats inom hälso- sjukvård och tandvårdens område och som känner sig felbehandlad eller upplever att vårdpersonal brustit i sina skyldigheter, finns möjlighet att få detta prövat. Anmälan görs till Inspektionen för vård och omsorg, IVO. Att som behandlare bli anmäld kan upplevas både obehagligt och kränkande varför syftet med detta dokument är att ge stöd i en sådan situation.

Myndigheter

INSPEKTIONEN FÖR VÅRD OCH OMSORG, IVO

Inspektionen för vård och omsorg, IVO är den myndighet som ansvarar för tillsyn över hälso- och sjukvård, hälso- och sjukvårdspersonal, socialtjänst och verksamhet enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Myndigheten ansvarar också för viss tillståndsprövning.

IVO ska efter anmälan pröva klagomål. Patienten behöver inte redogöra för vem eller vad som brustit i behandlingen, utan IVO ska utreda händelsen förutsättningslöst och är skyldiga att göra en grundlig utredning.

IVO ska snarast överlämna handlingar, som bifogats anmälan, till den som klagomålet riktats mot eller kan anses vara riktat mot. När klagomålet avser personal inom hälso- sjukvård och tandvård ska IVO även höra berörd vårdgivare. IVO ska, när handlingar översänds för yttrande, ange inom vilken tid yttrandet ska vara myndigheten till handa. Ärendet kan komma att avgöras även om inget yttrande kommer inom föreskriven tid. Finns det skäl för beslut om prövotid, återkallelse av legitimation eller begränsning av förskrivningsrätt ska IVO anmäla detta till Hälso- och sjukvårdens Ansvarsnämnd, HSAN.

Om IVO får kännedom om att hälso- sjukvård och tandvårdspersonal inte fullgör sina skyldigheter enligt bestämmelserna i patientsäkerhetslagen eller annan gällande lagstiftning som verksamheten omfattas av ska IVO vidta åtgärder.

IVO ska avgöra klagomål genom beslut. Detta får inte fattas utan att anmälaren och den som klagomålet avser har beretts tillfälle att yttra sig. Beslutet ska sändas till anmälaren, den som klagomålet avser samt berörd vårdgivare.

IVOs handläggning sker skriftligt och kan inte överklagas. Händelser som ligger mer än två år tillbaka i tiden behandlas inte, om inte särskilda skäl föreligger.

Den som bedriver verksamhet inom hälso- sjukvård och tandvårdens område är skyldig att till IVO anmäla om patient i samband med behandling drabbats av eller utsatts för risk att drabbas av vårdskada, enligt Lex Maria (SOSFS 2011:9. HSLF-FS 2017:40). Vad som händer med ett ansvarsärende eller en anmälan beror på vad som har hänt.

IVO har sex regionala tillsynsenheter; Göteborg, Jönköping, Malmö, Stockholm, Umeå och Örebro.

DEM KAN GÖRA ANMÄLAN TILL INSPEKTIONEN FÖR VÅRD OCH OMSÖRG

- › Vårdgivaren – Lex Maria
- › Patient eller närstående - Tillsynsärende

Rutin vid avvikelse

Tandhygienist som är anställd underrättar sin arbetsledning angående inträffad händelse. Därefter upprättas en avvikelse enligt gällande rutin på kliniken. Vid behov görs en Lex Mariaanmälan. Anser IVO att tandhygienisten brutit i sina skyldigheter, ges tillfälle att yttra sig. IVO kan anmäla ärendet till HSAN och yrka på disciplinär påföljd. IVOs beslut kan inte överklagas.

Tillsynsärende

En patient eller anhörig kan göra en anmälan till IVO. IVO begär ett yttrande från tandhygienisten. Detta har en avgörande betydelse för den slutgiltiga bedömningen av fallet. IVO fattar beslut om ärendet ska lämnas utan åtgärd, om åtgärd ska vidtas eller om ärendet ska lämnas vidare till HSAN för eventuell åtgärd.

HÄLSO- OCH SJUKVÅRDENS ANSVARNÄMND, HSAN

HSAN är den statliga myndighet som handlägger behörighetsfrågor. Myndigheten fattar beslut i frågor om prövotid, återkallelse av legitimation och begränsning av förskrivningsrätt.

Anmälan om behörighetsfrågor görs av IVO till HSAN i aktuella fall. HSAN ska snarast överlämna anmälan, och i förekommande fall bifoga handlingar, till den anmälan avser. Mottagaren ombeds att svara skriftligt inom en viss tid.

Hälsa- och sjukvårdens ansvarsnämnds beslut gäller omedelbart om inte annat anges i beslutet. HSANs beslut kan överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Ansvarsnämnden består av ordförande och åtta ledamöter som utses av regeringen för tre år. Ordförande ska ha varit ordinarie domare.

Vem kan göra anmälan till HSAN

- › Inspektionen för vård och omsorg, IVO
- › Justitieombudsman, JO
- › Justitiekansler, JK

Ärenden kan komma till HSAN via IVO efter antingen en Lex Maria-anmälan eller ett tillsynsbeslut.

PATIENT- ELLER FÖRTROENDENÄMND

Patienter som har frågor eller är missnöjda med vården kan vända sig till lokal patient- eller förtroendenämnd. Alla regioner har lagstadgad skyldighet att ha en patientnämnd. IVO kan överlämna klagomål till berörd patientnämnd om klagomålet avser brister i kontakten mellan patient och personal inom hälso- sjukvård och tandvård.

Råd till dig som blivit anmäld

ATT SKRIVA ETT YTTRANDE

Har du blivit anmäld till IVO, meddelas du skriftligt. Du ombeds att skriva ett yttrande om händelsen och skicka in det inom en viss tid. Ditt yttrande har stor betydelse för bedömningen av ärendet. Ansvar för korrespondens med IVO är alltid ditt som legitimerad yrkesutövare. Kontakta gärna STHFs Etiska råd för stöd och rådgivning.

ATT TÄNKA PÅ

- › Yttra dig inte, varken skriftligt eller muntligt, innan du fått den skriftliga anmälan.
- › Kontrollera att den anmälda händelsen inte är preskriberad. Har det gått mer än två år mellan händelsen och den dag då du mottog anmälan ogillas den.
- › Har du fått anmälan för yttrande eller för kännedom? I det senare fallet behöver du inte lämna något svar.
- › Låt inte en kollega, chef eller annan involverad person skriva yttrandet åt dig. De kan däremot gärna lämna synpunkter.
- › Yttrandet ska oftast vara IVO tillhanda inom 3-4 veckor. Kontakta IVO för att begära anstånd om förlängd tid för yttrandet.
- › Kopiera alla handlingar som därefter skickas till IVO och spara dem.

INNEHÅLLET I YTTRANDET

- › Tänk noga igenom hela händelseförloppet innan du formulerar innehållet. Ditt svar ska formuleras så att även en icke odontologiskt skolad person kan förstå.
- › Yttrandet ska klart ange om du förkastar eller godtar den klagandes anmälan.
- › Skriv en saklig och korrekt redogörelse av händelsen och om möjligt med hänvisning till aktuell journal. Journalanteckningar har stor betydelse vid tvistemål.
- › Beskriv faktorer i arbetsmiljön, såväl psykiska som fysiska, som kan ha påverkat händelseförloppet.

STÖD OCH RÅDGIVNING FRÅN STHF

Medlem i STHF äger rätt att få hjälp vid en anmälan. Har du blivit anmäld bör du alltid i första hand vända dig till STHF:s Etiska råd som kan bistå dig med stöd och råd. Därutöver kan du få hjälp med granskning av yttranden och inlagor samt juridisk rådgivning. Telefonrådgivningen är kostnadsfri.

FÖREBYGG EN ANMÄLAN

- › Kvalitetssäkring- och riskhanteringsarbete, viktiga verktyg som kontinuerligt ska uppdateras.
- › Ha kännedom om gällande rutiner som t.ex avvikelserapportering.
- › Noggrann journaldokumentation.
- › Professionellt bemötande och omhändertagande av patient är mycket betydelsefullt.
- › Utförlig information ska ges till patient om såväl behandlingsalternativ som kostnader.
- › Patienten ska, så långt det är möjligt, vara delaktig i behandlingen.
- › Kommunikationen mellan vårdgivare och behandlare är viktig och ibland av avgörande betydelse i en behandlingssituation.
- › Verka för att förhindra stress och dålig arbetsmiljö.
- › Förvissa dig om att patienten har förstått och använd tolk vid behov.
- › Kompetensutveckling är viktigt och som legitimerad yrkesutövare ansvar du själv för din fortbildning.

Sveriges Tandhygienistförening
är en partipolitiskt obunden förening
som organiserar landets legitimerade
tandhygienister.

SVERIGES TANDHYGIENISTFÖRENINGETS ETISKT RÅD

BOX 1419, 111 84 STOCKHOLM
TFN VX 08-442 44 60 | INFO@TANDHYGIENISTFORENING.SE
WWW.TANDHYGIENISTFORENING.SE | EN DEL AV SRAT